

การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีโดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาการเปรียบเทียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น

A Development of Good Researcher Characteristics Using an Interactive Learning Through Action (ILTA): A Case Study of an Introduction to Social Science Research Methodology Course

กาสัก เต๊ะชันหมาก*

Kasak Tekhanmag

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนวิชาการเปรียบเทียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 ดำเนินการวิจัยและพัฒนาโดยใช้การเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง (ILTA) และการใช้วงจร P (plan) –A (act) –O (observe) –R (reflect) ในการเก็บข้อมูลโดยให้นักศึกษาประเมินคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงเมื่อเรียนจบภาคเรียนแล้วโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้สึกละอายใจ 2) ด้านความรู้ และ 3) ด้านการตัดสินใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และเปรียบเทียบการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดี ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง โดยการทดสอบที่

ผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า 1) คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง วิชาการเปรียบเทียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง วิชาการเปรียบเทียบวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้นทั้งในภาพรวม รายด้านทุกด้าน และรายข้อทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าการฝึกปฏิบัติจริงสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีได้ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

คำสำคัญ: คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดี การเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, tkasak@hotmail.com

Abstract

An attempt of this study was to develop good researcher characteristics of the third-year educational program students majoring in social studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University. The participants were the students who enrolled in an Introduction to Social Science Research Methodology course in the first semester, 2016 academic year. The theoretical framework employed for the development was an interactive learning through action method: ILTA integrated with PAOR cycle – P (plan), A (act), O (observe) and R (reflect). The data collection was a pre-assessment test about the good researcher characteristics. Then, a post-assessment test was distributed to the participants after learning thorough the ILTA. Both pre- and post- assessment were created using a 5-point Likert scale divided into three main topics; emotions and feelings, knowledge, and decisions. The findings from pre- assessment were demonstrated in terms of mean and standard deviation and compared using paired sample t-test.

The important findings were as follows;

1. Considering from the aforementioned topics of the good researcher characteristics after using ILTA method, each topic and the overall achievement of the students were at a high level.
2. The overall students' achievement from the post-test group had statistically significant improved than the pre-test group. These findings revealed that using ILTA method can systematically develop the good researcher characteristics in all topics

Keywords: Good researcher characteristics, interactive learning through action method: ILTA

บทนำ

ทักษะคุณธรรมและจริยธรรมเป็นทักษะแรก (1 ใน 5) ที่ปรากฏในหมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ที่ปรากฏใน มคอ. 3 ของทุกรายวิชา ซึ่งแสดงว่าเป็นทักษะที่มีคุณค่า มีความสำคัญ มีประโยชน์ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา (ตามมาตราฐาน TQF) ดังพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2513 ว่า

“...ในการดำเนินชีวิตของเราต้องขมใจไม่กระทำสิ่งใด ๆ ที่รู้สึกด้วยใจจริงว่าชั่วว่าเสื่อม ต้องฝึกต้อง คำนึงความคิดและความประพฤติทุกอย่างที่รู้สึกชั่วขัดกับธรรมะ เราต้องกล้าและบากบั่นที่จะกระทำสิ่งที่เราทราบ ว่าเป็นความดี เป็นความถูกต้อง และเป็นธรรม...”

ประสงค์ ทองประ, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, บรรจง โสตาดี, และธนู ทองศรี (2547) เสนอว่า แนวทางการ แก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาวิธีหนึ่งคือการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง จะต้อง บูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้ากับเนื้อหาวิชาหลัก และจะต้องนำพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นส่วนหนึ่ง ของการประเมินผลรายวิชาด้วย ดังนั้น นักศึกษาที่เรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้นทุกคน ควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดี

การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง [Interactive Learning Though Action: ILTA] เป็นวิธีการหนึ่งในการ สร้างการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร อันเนื่องมาจากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละ บุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากการสร้างประสบการณ์ในการ แก้ปัญหาจริง และนำไปลงมือปฏิบัติการแก้ไขปัญหาจริง โดยลักษณะเฉพาะดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงาน คือ การเรียนรู้ที่มีการนำปัญหาในการทำงานมา เป็นโจทย์ในการเรียนรู้ อีกทั้งต้องมีการคิดหาวิธีในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนรู้ เองและองค์กรด้วย

2. เป็นการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นคือการเรียนที่ต้องมีการประชุมระดมสมอง เพื่อหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการดำเนินการเนื่องจากเป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่งานย่อยที่มีสมาชิกจำนวน หนึ่งที่ต้องมีการทำงานร่วมกัน

3. เป็นการเรียนรู้โดยให้ผู้ร่วมงานวิจารณ์และแนะนำคือการเรียนรู้ที่ต้องมีการเสนอแนะและให้ ข้อคิดเห็นเมื่อมีการดำเนินการปฏิบัติ และอาจมีการปรับปรุงการปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของการดำเนินการ

องค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

1. ปัญหา (Problem) การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงสร้างขึ้นจากปัญหา (โครงการ ความท้าทาย ประเด็นปัญหา หรืองาน) ทางแก้ ซึ่งเป็นความสำคัญอย่างสูงต่อเอกัตบุคคล ทีม และหรือองค์กร ปัญหาควร เด่นชัด อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละคน และให้โอกาสแห่งการเรียนรู้ การเลือกปัญหาเป็นหลักเบื้องต้นของ การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง เนื่องจากเราเรียนรู้เมื่อแบกรับการกระทำบางอย่าง ซึ่งสามารถสะท้อนความคิด ในการกระทำนั้น ๆ ปัญหาให้กลุ่มได้เน้นบางอย่างที่เป็นจริงและสำคัญ นั่นก็คือตรงประเด็นและมีความหมายต่อ กลุ่ม ปัญหาสร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการตั้งคำถามและการไตร่ตรอง (สะท้อนความคิดและการฟัง) Reflective questioning and Listening) โดยการเน้นที่คำถามที่ถูกต้องมากกว่าคำตอบที่ถูกต้อง การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงเน้นสิ่งที่ คนไม่รู้เท่ากับสิ่งที่ตนรู้ กระบวนการการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงแก้ปัญหาด้วยการถามคำถามเป็นสิ่งแรก เพื่อให้เห็นลักษณะอย่างชัดเจนของปัญหา แล้วจึงสะท้อนความคิดหรือคิดไตร่ตรอง แล้วระบุทางแก้ที่เป็นไปได้ ก่อนที่จะลงมือกระทำการ

3. ลงมือปฏิบัติ สำหรับผู้มุ่งทำให้กับการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง การเรียนรู้ที่แท้จริงจะไม่เกิดเลย หากไม่ได้กระทำการ เนื่องจากไม่มั่นใจว่าความคิดหรือแผนการจะทรงประสิทธิภาพ จนกระทั่งลงมือดำเนินการ ดังนั้น การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงต้องลงมือกระทำการ ฝ่าฟันกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญใดใดในสภาพแวดล้อม หรือฝ่าฟันกับการขาดสารสนเทศที่สำคัญ การกระทำจะเพิ่มพูนการเรียนรู้

4. การมุ่งมั่นสู่การเรียนรู้ (Commitment to Learning) ในการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง การเรียนรู้สำคัญเท่าการปฏิบัติ ไม่ได้เน้นการแก้ปัญหาระยะสั้นเท่านั้น แต่ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในระดับบุคคล กลุ่มและองค์กร ยิ่งได้พัฒนาความรู้ความสามารถมากเพียงใด คุณภาพของการปฏิบัติการณ์เพื่อแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นตามตัว

5. ผู้ชี้นำ (Action Learning Coach) ผู้ให้คำชี้แนะในการเรียนรู้จากการปฏิบัติมีความสำคัญกับกลุ่มเพื่อช่วยให้สมาชิกกลุ่มดำเนินการไปตามแนวทางที่ถูก ซึ่งจะช่วยในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ โดยจะกระตุ้นให้ตั้งประเด็น และเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่สนับสนุนให้คนเราปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความถนัด และศักยภาพ ด้วยการศึกษา ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะจนถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้กระทำ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น เป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสนุกสนานที่จะสืบค้นหาความรู้ต่อไป มีความสุขที่จะเรียน

การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมาก เพราะเหตุว่าได้มีการเรียนรู้เฉพาะในส่วนแนวคิด ทฤษฎีอย่างเดียว แต่ยังเป็นการนำประเด็นปัญหา หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเข้าสู่กระบวนการขบคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหานั้นด้วย ซึ่งประโยชน์ที่ได้โดยตรง คือ ผู้เรียนก็จะมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดนั้น ๆ อย่างลึกซึ้งมากกว่าในตำรา หรือจากผู้สอนเพียงด้านเดียว แต่ยังสามารถสัมผัสใกล้ชิดกับสภาพความเป็นจริง ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีผลสัมฤทธิ์มากขึ้น

วิชาการเปียบิวีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้นเป็นวิชาสำคัญที่สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จัดให้นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษาทุกคนต้องเรียนและฝึกปฏิบัติอย่างเข้มข้นจริงจัง โดยมีความคาดหวังว่านอกจากบัณฑิตจะได้พัฒนาในด้านความรู้ และทักษะในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในเบื้องต้นแล้วยังต้องพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีไปพร้อมกันด้วย ดังนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาการเปียบิวีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 จึงเน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาตามมาตรฐาน TQF

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนวิชาการเปียบิวีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนวิชาการเปียบิวีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 จำนวน 38 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่

2.1 แผนการเรียนรู้วิชาวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559

2.2 แบบประเมินคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดี โดยให้นักศึกษาประเมินคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง [ILTA] ในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 เมื่อเรียนจบภาคเรียนแล้วโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของ Likert (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ มาก มากที่สุด ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ตามที่ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2538, หน้า 14-15) ได้เสนอว่า คือ

2.2.1 ด้านความรู้สึกละอารมณ์ (emotion drive)

- 1) เป็นผู้มีความสนใจอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา
- 2) เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ
- 3) เป็นผู้ที่มีความสุขจากการทำวิจัยที่สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ
- 4) เป็นผู้ที่มีความสุขจากการทำวิจัยที่ทำประโยชน์ต่อคนอื่น ๆ
- 5) เป็นผู้ที่มีจิตใจดี
- 6) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับผู้อื่นได้ดี
- 7) เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำวิจัย

2.2.2 ด้านความรู้ (knowledge)

1) เป็นผู้มีความสามารถในการแสวงหาและวิเคราะห์ความรู้จากเอกสารและผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว และถูกต้อง

2) เป็นคนทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถวางแผนในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3) เป็นผู้มีความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะวิธีการทางสถิติซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี

4) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และพยากรณ์คำตอบได้ดี

5) เป็นผู้มีความสามารถในการเชิงสังเคราะห์ คือสามารถนำสิ่งที่ได้ศึกษาและข้อค้นพบมาเขียนสรุปรายงานให้อ่านเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน

6) เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี

2.2.3 ด้านการตัดสินใจ (decision)

1) เป็นผู้กล้าคิด กล้าทำตัดสินใจ

2) เป็นผู้มีความรอบคอบในการตัดสินใจและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

3) เป็นผู้ที่มีเหตุผลและเชื่อมั่นในหลักของเหตุและผล

4) เป็นผู้ที่สามารถประเมินฐานะและศักยภาพของตนเอง

5) เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งเชื่อมั่นในผลงานของตนเอง

6) เป็นผู้ที่มีความขยันและอดทนต่อการแสวงหาความรู้

7) เป็นผู้ที่มีจิตใจกว้าง ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นที่มีต่อผลงานวิจัยของตนเอง

ทั้งทางบวกและทางลบ

8) เป็นคนที่มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้กระทำตามหลักวิชาที่ดั่งามและมีความยุติธรรม

9) เป็นคนที่มีความหวังที่จะได้เห็นผลงานวิจัยอยู่เสมอ

10) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

3. ขั้นตอนการวิจัย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วงจร P-A-O-R (Kemmis & McTaggart, 1982, pp. 9-15) ดังนี้

3.1 P-plan: เป็นขั้นตอนของการวางแผนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติจริง ตามขั้นตอนการทำวิจัยที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเลือกหัวข้อ/ปัญหาการวิจัย 2) การศึกษาค้นคว้าทฤษฎี 3) การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย 4) การกำหนดตัวแปร/กรอบ/สมมติฐานการวิจัย 5) การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย 6) การกำหนดวิธีการ/เครื่องมือในการวิจัย 7) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 8) การเก็บรวบรวมข้อมูล 9) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย 10) การเขียนรายงานการวิจัย

3.2 A-act: เป็นขั้นตอนของการลงมือปฏิบัติการตามแผน ผู้สอนออกแบบแผนการเรียนรู้ พร้อมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจลักษณะ กระบวนการเรียนรู้ในรายวิชา วิธีการวัดประเมินผล มอบหมายงานให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติจริง โดยมอบหมายให้นักศึกษาเลือกทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ตามความสนใจ คนละ 1 เรื่อง

3.3 O-observe: เป็นขั้นตอนของการสังเกตการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติจริง โดยการติดตามผล การนิเทศงาน การรายงานความก้าวหน้า การนำเสนอผลงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินขั้นสุดท้าย

3.4 R-Reflect: เป็นขั้นตอนของการสะท้อนผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติจริง การปฏิบัติตามแผนเพื่อนำสู่การพัฒนากิจกรรมต่อ ๆ ไป สรุปผลแบบมีส่วนร่วมและนำเสนอรายงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีขั้นสุดท้าย และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบตามผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและรายงานผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์การพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดี โดยใช้แบบเก็บข้อมูล 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้สึกและอารมณ์ 2) ด้านความรู้ และ 3) ด้านการตัดสินใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยใช้สถิติพรรณนาในการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

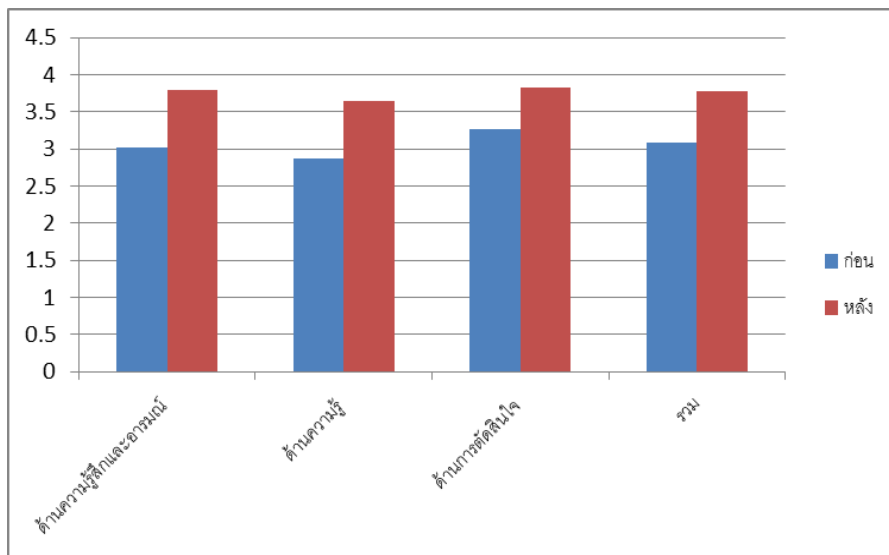
4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดี ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง โดยการทดสอบที (paired samples t-test)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้นทั้งในภาพรวม และเป็นรายด้านทุกด้าน รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีจากการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เบื้องต้น ในภาพรวม

ที่	รายการ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ผลการพัฒนา			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	t	Sig.	ผล
1.	ด้านความรู้สึกละอายใจ	3.02	.619	3.80	.485	มาก	-9.233	.000	ดีขึ้น
2.	ด้านความรู้	2.87	.565	3.64	.478	มาก	-10.632	.000	ดีขึ้น
3.	ด้านการตัดสินใจ	3.27	.576	3.82	.482	มาก	-7.152	.000	ดีขึ้น
รวม		3.09	.514	3.77	.410	มาก	-10.378	.000	ดีขึ้น

2. คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ด้านความรู้สึกละอายใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ และคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ในด้านความรู้สึกละอายใจ และเป็นรายข้อทุกข้อ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีจากการฝึกปฏิบัติจริง วิชาการเปียบวิธวิจัย ทางสังคมศาสตร์ เบื้องต้น ด้านความรู้สึกละเอารมณ

ที่	รายการ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ระดับ	ผลการพัฒนา		
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		t	Sig.	ผล
1.	การเป็นผู้มีความสนใจอยาก รู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ อยู่ ตลอดเวลา	3.15	.822	3.92	.587	มาก	-7.977	.000	ดีขึ้น
2.	การเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีต่อ การวิจัยซึ่งเป็นการแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ	2.97	.884	3.78	.664	มาก	-6.565	.000	ดีขึ้น
3.	การเป็นผู้ที่มีความสุขจาก การทำวิจัยที่สร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ ๆ	2.81	.833	3.50	.830	มาก	-5.214	.000	ดีขึ้น
4.	การเป็นผู้ที่มีความสุขจาก การทำวิจัยที่ทำประโยชน์ต่อ คนอื่น ๆ	2.78	.810	3.57	.858	มาก	-5.563	.000	ดีขึ้น
5.	การเป็นผู้ที่มีจิตใจดี	3.52	.922	4.00	.697	มาก	-3.833	.000	ดีขึ้น
6.	การเป็นผู้ที่มีความ สามารถ ในการติดต่อประสานงานกับ ผู้อื่นได้ดี	3.18	.800	3.92	.784	มาก	-6.630	.000	ดีขึ้น
7.	การเป็นผู้ที่มีความ กระตือรือร้นในการทำวิจัย	2.71	.835	3.89	.559	มาก	-7.885	.000	ดีขึ้น
รวม		3.02	.619	3.80	.485	มาก	-9.233	.000	ดีขึ้น

3. คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาการเปียบวิธวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ด้านความรู้สึกละเอารมณ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 2 ข้อ และคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาการเปียบวิธวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ในด้านความรู้ และเป็นรายข้อทุกข้อ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีจากการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เบื้องต้น ด้านความรู้

ที่	รายการ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ผลการพัฒนา			
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	t	Sig.	ผล
1.	การเป็นผู้มีความสามารถในการแสวงหาและวิเคราะห์ความรู้จากเอกสารและผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว และถูกต้อง	2.81	.766	3.73	.685	มาก	-7.973	.000	ดีขึ้น
2.	การเป็นผู้ที่ทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถวางแผน การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.07	.712	3.86	.622	มาก	-7.824	.000	ดีขึ้น
3.	การเป็นผู้มีความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะวิธีการทางสถิติซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำวิจัยได้เป็นอย่างดี	2.63	.851	3.76	.633	มาก	-8.977	.000	ดีขึ้น
4.	การเป็นผู้ที่มีความสามารถในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และพยายกรณ์คำตอบได้ดี	2.76	.675	3.42	.642	ปานกลาง	-5.727	.000	ดีขึ้น
5.	การเป็นผู้มีความสามารถในเชิงสังเคราะห์ คือสามารถนำสิ่งที่ได้ศึกษาและข้อค้นพบมาเขียนสรุปรายงานให้อ่านเข้าใจได้ง่ายและชัดเจน	2.81	.766	3.39	.718	ปานกลาง	-5.225	.000	ดีขึ้น
6.	การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี	3.15	.717	3.71	.693	มาก	-4.968	.000	ดีขึ้น
รวม		2.87	.565	3.64	.478	มาก	-10.632	.000	ดีขึ้น

4. คุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

และคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ในด้านการตัดสินใจ และเป็นรายชื่อทุกข้อ รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีจากการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ด้านการตัดสินใจ

ที่	รายการ	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ผลการพัฒนา			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	Sig.	ผล
1.	การเป็นผู้กล้าคิด กล้าทำตัดสินใจ	3.13	.843	3.76	.786	มาก	-5.187	.000	ดีขึ้น
2.	การเป็นผู้มีความรอบคอบในการตัดสินใจและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ	3.26	.794	3.86	.664	มาก	-4.724	.000	ดีขึ้น
3.	การเป็นผู้มีเหตุมีผลและเชื่อมั่นในหลักของเหตุและผล	3.39	.754	3.89	.763	มาก	-3.713	.000	ดีขึ้น
4.	การเป็นผู้ที่สามารถประเมินฐานะและศักยภาพของตนเอง	3.07	.818	3.57	.683	มาก	-3.713	.001	ดีขึ้น
5.	การเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งเชื่อมั่นในผลงานของตนเอง	3.10	.863	3.60	.754	มาก	-4.043	.001	ดีขึ้น
6.	การเป็นผู้ที่มีความขยันและอดทนต่อการแสวงหาความรู้	3.31	.933	3.97	.677	มาก	-5.441	.000	ดีขึ้น
7.	การเป็นผู้ที่มีจิตใจกว้าง ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นที่มีต่อผลงานวิจัยของตนเอง ทั้งทางบวกและทางลบ	3.52	.892	4.05	.655	มาก	-4.259	.000	ดีขึ้น
8.	การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้กระทำตามหลักวิชาที่ติงามและมีความยุติธรรม	3.50	.647	3.97	.677	มาก	-4.249	.000	ดีขึ้น
9.	การเป็นผู้ที่มีความหวังที่จะได้เห็นผลงานวิจัยอยู่เสมอ	3.34	.878	3.89	.648	มาก	-4.968	.000	ดีขึ้น
10.	การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง	3.05	.803	3.63	.713	มาก	-4.946	.000	ดีขึ้น
รวม		3.27	.576	3.82	.482	มาก	-7.152	.000	ดีขึ้น

อภิปรายผล

1. การวิจัยนี้สามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 ได้ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้สึกละเอินและอารมณ์ 2) ด้านความรู้ และ 3) ด้านการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของอุดมศิลป์ ปิ่นสุข (2550, หน้า 9-14) ที่เสนอว่ามหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญมากในการผลิตกำลังคนด้านการวิจัย และเพื่อที่จะได้เป็นนักวิจัยที่ดีต่อไป จึงควรมีทัศนคติในการมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง มีความใฝ่รู้ และชอบลงมือทำ ควรสร้างเสริมการมีวินัยและความรับผิดชอบ

2. การวิจัยนี้สามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 ได้ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้สึกละเอินและอารมณ์ 2) ด้านความรู้ และ 3) ด้านการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของนันทวัน สวัสดิ์ภูมิ (2540) ที่พบว่า เส้นทางการพัฒนามาสู่การเป็นครูนักวิจัยของกรณีศึกษา เริ่มจากคุณลักษณะส่วนตัวที่เป็นคนชอบใฝ่หาความรู้ ขำคิด ชอบอ่าน ชอบเขียนและรักธรรมชาติ ลักษณะดังกล่าว พัฒนามาด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานในลักษณะของการสังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์และสังสมประสบการณ์ชีวิตและการทำงานอย่างบูรณาการ มองเห็นโอกาสของการเรียนรู้คือ มโนทัศน์เริ่มต้นที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง (ILTA) โดยใช้วงจร P (plan) – A (act) – O (observe) – R (reflect) สามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1/2559 ได้จริง โดยสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีหลังการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้น ให้อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและเป็นรายด้าน และหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติจริง วิชาระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์เบื้องต้นทั้งในภาพรวม รายด้านทุกด้าน และรายข้อทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าการฝึกปฏิบัติจริงสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเป็นนักวิจัยที่ดีได้ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ดังนั้นควรใช้การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริง [ILTA] เป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร อันเนื่องมาจากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจากการสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหาจริง และนำไปลงมือปฏิบัติการแก้ไขปัญหาจริง

เอกสารอ้างอิง

- นันทวัน สวัสดิ์ภูมิ. (2540). **เส้นทางในการพัฒนาครูนักวิจัย: การวิจัยรายกรณีของครูดีเด่นระดับประถมศึกษา**.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสงค์ ทองประะ, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์, บรรจง โสดาดี และธนู ทองศรี. (2547). **การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการ
ขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอุดมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์.
- ประสิทธิ์ ชุมศรี. (2557). **รูปแบบการพัฒนาบุคลากรด้วยการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2**. สุราษฎร์ธานี:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมศิลป์ ปิ่นสุข. (2550). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพเยาวชนด้านการวิจัย**. วารสารวิทยาศาสตร์ มศว. 23(2)
9-4.
- Kemmis, S. & McTaggart, R. (1982). **The action research planner**. Geelong, Victoria: Deakin
University Press.